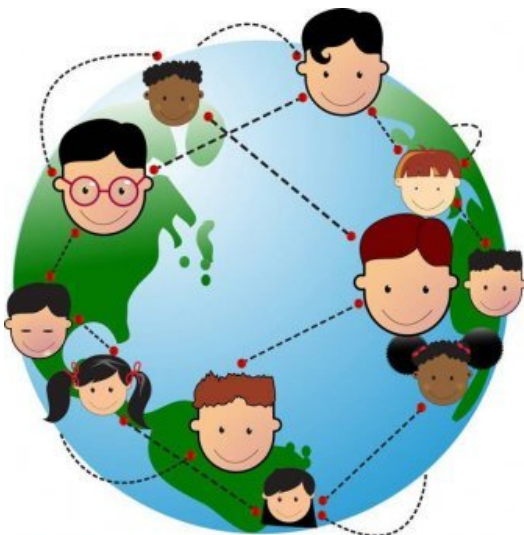

Το συλλογικό ασυνείδητο κατά JUNG

«Το ασυνείδητο είναι η άγραφη ιστορία της ανθρωπότητας από
αδιανόητους χρόνους»

Carl Jung

Τι είναι γενικά το Ασυνείδητο κατά τον Jung

Η μεγαλύτερη προσφορά του Jung στην εξέλιξη της ψυχολογίας ήταν η έννοια της ψυχής, η ψυχική δομή, το ασυνείδητο.

Για τον Jung ο ψυχικός κόσμος του ανθρώπου δεν είναι μία φαντασίωση, αλλά μία πραγματικότητα : «Υπάρχουν πράγματα μέσα στην ψυχή που ζουν και λειτουργούν ακριβώς σαν να ήταν συνειδητά, ενώ το εγώ δεν υποπτεύεται καν την ύπαρξή τους». (Jung C., Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας)

«Η ψυχή δεν είναι λιγότερο πραγματική από το σώμα. Αν και δεν μπορεί να ψηλαφηθεί, μπορεί όμως να γίνει άμεσα και πλήρως αισθητή καθώς και να παρατηρηθεί. Είναι ένας κόσμος αφεαυτού που διέπεται από νόμους, συγκρότηση και διαθέτει τα δικά του εκφραστικά μέσα. Όσα γνωρίζουμε

για την ύπαρξή μας ή για τον κόσμο, φθάνουν σε μας μέσω της ψυχής.»

«Με τον όρο «Ψυχή» ο Jung εννοεί το σύνολο όλων των ψυχικών διαδικασιών συνειδητών και ασυνείδητων. Από ανθρωπολογικά ευρήματα γνωρίζουμε πως η συνείδηση αποτελεί προϊόν μεταγενέστερης χρονικά διαφοροποίησης. Επιπλέον σαν νησί στον απέραντο ωκεανό του ασυνείδητου, ο οποίος πραγματικά περιβάλλει ολόκληρο τον κόσμο. Η ψυχή ιδιαίτερα στον δυτικό πολιτισμό είναι κυρίως προσανατολισμένη να προσαρμόζεται στην εξωτερική πραγματικότητα. Η σφαίρα της συνείδησής μας περιβάλλεται από περιεχόμενα του ασυνείδητου. Περιεχόμενα που παραμερίζουμε ή που καταπνίγουμε, γιατί μας είναι δυσάρεστα απωθημένα ή καταπιεσμένα.»

Κατά την άποψη του Jung η ψυχή αποτελείται από τρία μέρη : τη συνείδηση, το προσωπικό ασυνείδητο και το συλλογικό ασυνείδητο. Το ασυνείδητο γενικά, έτσι όπως ορίστηκε από τον ίδιο, δεν η περιοχή του ψυχισμού όπου απωθούμε τις επιθυμίες μας, όπως υποστήριζε ο Φρόυντ (αυτή την ψυχική περιοχή ο Φρόυντ την ονόμαζε «Υποσυνείδητο»), «...αλλά ένας κόσμος που αποτελεί ένα εξίσου σπουδαίο τμήμα, εξίσου πραγματικό στη ζωή του ατόμου με το συνειδητό εγώ «που σκέφτεται», ένας κόσμος πολύ πλατύτερος και πολύ πλουσιότερος από τον άλλο. Η γλώσσα και τα πρόσωπα που κατοικούν αυτό τον κόσμο είναι σύμβολα κι εμείς επικοινωνούμε μαζί του μέσα από τα όνειρα». («Ο άνθρωπος και τα σύμβολά του», εισαγωγή του Τζον Φρήμαν)

Το συνειδητό μέρος του εαυτού των περισσότερων ανθρώπων δεν έχει συνειδητοποιήσει ή καλύτερα αγνοεί πλήρως την ύπαρξη της ασυνείδητης πλευράς του, ούτε έχει επίγνωση των καταστάσεων, της ζωής, της δυναμικής και των διεργασιών που λαμβάνουν χώρα σ' αυτή την ψυχική περιοχή. Παρόλα αυτά πρόκειται για κάτι πολύ πραγματικό, υπαρκτό και ζωντανό. Η στάση μας απέναντι στο ασυνείδητο σύμφωνα με τον Jung είναι ότι θεωρούμε ότι δεν υπάρχει, ότι είναι ένα τίποτα : «το ονομάζουμε τίποτα, κι όμως είναι μία ολόκληρη πραγματικότητα σε δυνητική κατάσταση». (Jung C., Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας)

«Το ασυνείδητο είναι παλαιότερο από τη συνείδηση, είναι το αρχέγονο στοιχείο από το οποίο προβάλλει η συνείδησή μας πάντα ανανεωμένη. Η πεποίθηση ότι η βασική μας λειτουργία και στάση είναι εκείνη της συνείδησης είναι σφαλερή διότι το μεγαλύτερο μέρος της ζωής μας το περνάμε στο ασυνείδητο είτε κοιμόμαστε είτε ονειροπολούμε. Η συνείδησή μας ανταποκρίνεται με τις αντιδράσεις μας στην εξωτερική πραγματικότητα αλλά το ασυνείδητο προσφέρει αντιδράσεις μέσα από την ανθρώπινη πείρα και είναι ανάλογη με τις ανάγκες τις πιο εσωτερικής ζωής του ανθρώπου. Έτσι επιτρέπει στο άτομο να αναλάβει μια στάση σύμφωνα με τις συνολικές παρορμήσεις της ψυχής.»

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΣΥΝΕΙΔΗΤΟΥ

Μελετώντας το έργο του Jung μπορούμε να δούμε ποια χαρακτηριστικά αποδίδει ο ίδιος στο Ασυνείδητο :

- Έχει αιώνια φύση :

«Το ασυνείδητο έχει αιώνια φύση και ενώ εμείς μετράμε το χρόνο μας σε χρόνια, το ασυνείδητο τον υπολογίζει σε χιλιάδες χρόνια....Σαν μικρά παιδιά, ξεχνάμε τι ήμασταν χθες». ». (Jung K., Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας)

-Καταγράφει την Ιστορία :

«Το ασυνείδητο είναι η άγραφη ιστορία της ανθρωπότητας από αδιανόητους χρόνους» (Jung K., Άνθρωπος και Ψυχή)

-Είναι πολύ πιο αρχαίο από τη συνείδηση και το συνειδητό μέρος του εαυτού μας :

«Το συνειδητό μας αναπτύχθηκε, ομαδικά και ατομικά, από τη σκοτεινιά και το λυκόφως του αρχέγονου ασυνείδητου. Υπήρχαν ψυχικές λειτουργίες και διεργασίες πολύ πριν υπάρξει η συνειδητότητα του εγώ». (Jung K., Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας)

«.....Το ασυνείδητο είναι η μητέρα του συνειδητού».... (Jung K., Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας)

«Το ασυνείδητο στο σύνολό του δεν είναι καθόλου ένα υπόλειμμα του συνειδητού.....υπήρχε πριν από τον συνειδητό νου και είναι ανεξάρτητο από αυτόν». (Jung K., Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας)

«Το ανθρώπινο συνειδητό είναι πολύ πρόσφατο, πολύ νεαρό και δεν έχει ακόμα συνείδηση της καταγωγής του». (Jung K., Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας)

«Η συνείδηση είναι κατάκτηση της φύσης πολύ πρόσφατη, και βρίσκεται ακόμη σε «πειραματικό στάδιο. Είναι εύθραυστη, απειλείται από ιδιόμορφους κινδύνους και προσβάλλεται εύκολα». (Carl Jung, Ο άνθρωπος και τα σύμβολά του)

«Πραγματικά ο άνθρωπος απέκτησε συνείδηση βαθμηδόν, επίμονα, μέσα από μία διαδικασία που κράτησε αναρίθμητους αιώνες, προτού φτάσει στο στάδιο του πολιτισμού (που αυθαίρετα τον ανάγουν στην εφεύρεση της γραφής, περίπου στο 4000 π.Χ.). Κι αυτή η εξέλιξη αργεί ακόμη να ολοκληρωθεί, γιατί, ακόμη απέραντες περιοχές του ανθρώπινου πνεύματος περιβάλλονται από σκοτάδια. Ό,τι ονομάζουμε ψυχή δεν ταυτίζεται καθόλου με τη συνείδησή μας και το περιεχόμενό της» (Carl Jung, Ο άνθρωπος και τα σύμβολά του)

«Σήμερα όποιος αρνιέται την ύπαρξη του υποσυνείδητου, υποθέτει στην πραγματικότητα ότι γνωρίζουμε εντελώς την ψυχή. Κι αυτή η υπόθεση

είναι τόσο έκδηλα απατηλή, όσο και η υπόθεση πως γνωρίζουμε όλα όσα υπάρχουν στο φυσικό σύμπαν. Η ψυχή μας αποτελεί κι αυτή μέρος της φύσης, και το αίνιγμα της, όπως ακριβώς και η φύση, δεν έχει όρια. Από αυτό συμπεραίνουμε πως δεν είμαστε σε θέση να ορίσουμε ούτε την ψυχή, ούτε τη φύση. Το μόνο που μπορούμε, είναι να παραδεχτούμε την ύπαρξή της, και να περιγράψουμε, όσο γίνεται καλύτερα, τη λειτουργία της. Έτσι, λοιπόν, πέρα από τις παρατηρήσεις που συγκεντρώθηκαν μέσα από ιατρικές έρευνες, υπάρχουν λογικές αποδείξεις με κύρος, που μας παρακινούν να απορρίψουμε αφορισμούς τέτοιους, όπως : «ασυνείδητο δεν υπάρχει». (Carl Jung, Ο άνθρωπος και τα σύμβολά του)

- Έχει μεγάλη επίδραση πάνω στη συνειδητή μας πλευρά και πολλές φορές μπορεί και επιβάλλεται σ' αυτήν λόγω της μεγαλύτερης δύναμής του :

«Το συνειδητό μας επειδή είναι ακόμα νεαρό και τρυφερό, έχει την τάση να υποτιμά το ασυνείδητο».

«Το συνειδητό πολύ εύκολα υποκύπτει στις μη συνειδητές επιδράσεις και αρκετά συχνά, μάλιστα, αυτές είναι πιο εύστοχες ή πιο έξυπνες από τη συνειδητή κρίση. Είναι επίσης γεγονός ότι τα μη συνειδητά κίνητρα συχνά αγνοούν τις συνειδητές αποφάσεις μας στα βασικά ζητήματα της ζωής. Ακόμα και η ατομική μοίρα του ανθρώπου πολλές φορές οφείλεται στην επικράτηση μη συνειδητών παραγόντων». (Jung K., Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας)

-Δεν είναι εχθρός του συνειδητού, αλλά είναι φίλος, οδηγός και σύμβουλός του

- Χωρίζεται σε ατομικό - προσωπικό ασυνείδητο (και αφορά το κάθε άτομο και μόνο αυτό) και συλλογικό (είναι κοινό για όλους τους ανθρώπους)

- Το ατομικό ασυνείδητο περιέχει :

«.....ό,τι συνειδητοποιούμε και το έχουμε ξεχάσει, ό,τι συλλαμβάνουμε με τις αισθήσεις, αλλά δεν σημειώνουμε στο συνειδητό νου, όσα νιώθουμε, σκεπτόμαστε, θυμόμαστε, επιθυμούμε και πράττουμε ακούσια ή δίχως ιδιαίτερη προσοχή, όλα τα μελλοντικά πράγματα που παίρνουν σχήμα και αναδύονται κάποτε στη συνείδηση. Πέραν αυτών στο ασυνείδητο περιλαμβάνονται απωθημένες οδυνηρές σκέψεις και συναισθήματα.»
Τα περιεχόμενα του εκδηλώνονται μέσα από τα όνειρα και τα σύμβολα που εμφανίζονται σ' αυτά, μέσα από φαντασιώσεις και οράματα και μέσα από συμπτώματα-συμπλέγματα, σε περιπτώσεις παθολογικές.

ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΑΣΥΝΕΙΔΗΤΟ

Τι είναι το Συλλογικό ασυνείδητο :

Ο Jung ορίζει το Συλλογικό ασυνείδητο ως εξής : «Η περιοχή της ψυχής που είναι άπειρα αρχαιότερη από την προσωπική ζωή του ατόμου».
«Φαίνεται ...ότι περιέχει ορισμένα σχέδια, τα «αρχέτυπα», που είναι κοινά για όλη την ανθρωπότητα».

(Carl Jung, Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας)

Πρόκειται λοιπόν για μία ψυχική περιοχή της ασυνείδητης πλευράς μας που είναι κοινή σε όλους τους ανθρώπους και περιέχει μνήμες αρχαίων εμπειριών του ανθρώπινου είδους, οι οποίες συχνά αναδύονται στα όνειρα ή φανερώνονται μέσω συμβόλων ή μέσω των μύθων των διαφόρων εθνών.

«Το Συλλογικό ασυνείδητο είναι σαν μια βάση δεδομένων που χρειάστηκε αιώνες για να συγκροτηθεί, αλλά συνοδεύει πλέον κάθε ανθρώπινη ύπαρξη. Εκεί έχουν αποκρυσταλλωθεί πρότυπα ψυχονοητικής συμπεριφοράς και βρίσκονται τα θεμέλια πολλών εκδηλώσεων του ανθρώπου, όπως οι μύθοι, οι αριθμοί, οι συμβολισμοί, οι αρχές της τέχνης και της επιστήμης».

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΑΣΥΝΕΙΔΗΤΟΥ

-Είναι πανάρχαιο

«Τούτη η ιλιγγιωδώς πανάρχαιη ψυχή αποτελεί το θεμέλιο του πνεύματός μας» (Carl Jung, Ο άνθρωπος και τα σύμβολά του)

Το Συλλογικό ασυνείδητο περιλαμβάνει την πνευματική κληρονομιά της εξέλιξης της ανθρωπότητας η οποία γεννιέται μέσα στο κάθε άτομο.

Η μυθολογία ως μία δεξαμενή βαθιών, κρυμμένων και θαυμαστών αληθειών, βασίζει, κατά τον Jung, τις ιστορίες της στ' αρχέτυπα.

-Προσπαθεί να αποκαταστήσει την ψυχική ισορροπία :

Το Συλλογικό ασυνείδητο προσπαθεί με τις αποκαλύψεις του να αποκαταστήσει την υγεία στην ανθρώπινη ψυχή. Αυτές κατά κάποιο τρόπο μας γλιτώνουν από την ψυχική αδράνεια και μας δείχνουν ότι υπάρχει κάτι μέσα μας, ασυμβίβαστο, μη αφομοιωμένο και συγκρουόμενο.

Το συνειδητό και το ασυνείδητο συνυπάρχουν μέσα στο ίδιο το άτομο, σέβονται το ένα την ύπαρξη του άλλου και εναρμονίζονται. Ο άνθρωπος ολοκληρώνεται και εξελίσσεται μόνο όταν το συνειδητό και το ασυνείδητο μάθουν να συνυπάρχουν αρμονικά και να συμπληρώνει το ένα το άλλο.

-Τα περιεχόμενά του είναι τα αρχέτυπα :

Τα συμβολικά περιεχόμενα του Συλλογικού ασυνειδήτου ονομάζονται αρχέτυπα. Το Συλλογικό ασυνείδητο περιέχει τις συλλογικές πεποιθήσεις, τους μύθους, τα παγκόσμια ασυνείδητα στοιχεία κοινά στο ανθρώπινο είδος και κατάλοιπα του ζωώδους παρελθόντος μας. Επίσης τα ένστικτα που χαρακτηρίζουν την ανθρώπινη φύση βρίσκονται και αυτά εκεί..

Τα «αρχέτυπα», οι παγκόσμιες δηλαδή νοητικές «προδιαθέσεις» ή σχήματα, δεν προέρχονται από την ατομική και προσωπική εμπειρία του καθενός μας στην καθημερινή ζωή. Όπως και οι μορφές του Πλάτωνα (είδη), τα αρχέτυπα δεν έχουν την προέλευση τους στον κόσμο των αισθήσεων, αλλά υπάρχουν από μόνα τους μέσα στην ίδια τη φύση. Ο Jung πίστευε πως τ' αρχέτυπα αναδύονται αυθόρμητα στο νου, ειδικά σε καταστάσεις κρίσεων. Μια κρίση ανοίγει την πύλη προς το Συλλογικό ασυνείδητο και επιτρέπει σε ένα αρχέτυπο να αποκαλύψει μια βαθιά αλήθεια κρυμμένη από τη συνείδηση.

Τι είναι τα αρχέτυπα

Ο όρος αρχέτυπο σημαίνει αρχικός τύπος, ό,τι δηλαδή θα χρησιμεύσει ως υπόδειγμα, πρότυπο, μοντέλο. Τα αρχέτυπα είναι αρχέγονες εικόνες του συλλογικού. «Μας καθοδηγούν σε ορισμένες βασικές συμπεριφορές όντας αντιπρόσωποι, ως προς τα πιο χαρακτηριστικά τους στοιχεία, εικόνων, ιδεών, εμπειριών και συναισθημάτων. Στα αρχέτυπα μελετητές διαφόρων σχολών βρίσκουν τα θεμέλια πολλών εκδηλώσεων του ανθρώπου, όπως των μύθων, της λογοτεχνίας, της τέχνης, των συμβολισμών και όλων των βασικών συλλήψεων της επιστήμης».

«Η ύπαρξη των αρχετύπων έχει γίνει ήδη δεκτή, άμεσα ή έμμεσα, σε πολλές επιστήμες: στην Εθνολογία ως συλλογικές αναπαραστάσεις, στη Βιολογία ως πρότυπα συμπεριφοράς και μορφογενετικά πρότυπα, στην Ιστορία ως μοντέλα επανάληψης των βασικών γεγονότων, στη Συγκριτική Μυθολογία και Εθιμογραφία ως θέματα με παρόμοια χαρακτηριστικά, στην Κυβερνητική ως κατασκευή βασικών δυναμικών σχημάτων για την εξομοίωση διαδικασιών».

Για τον Jung τα αρχέτυπα είναι ανεξάρτητες οντότητες, που δομούν το συλλογικό ασυνείδητο. Αυτές οι οντότητες είναι άφθαρτες στην ουσία τους και «συνιστούν τον ακλόνητο άξονα γύρω από τον οποίο η ανθρώπινη ψυχή περιστρέφεται πραγματοποιώντας τις αναρίθμητες παραλλαγές της».

Τα αρχέτυπα προϋπάρχουν και ενυπάρχουν μέσα στην ψυχή, είτε

συλλογική είτε ατομική. Το αρχέτυπο μπορεί να εκδηλωθεί όχι μόνο σε στατική μορφή σαν εικόνα, αλλά και με μία δυναμική διαδικασία για να διαφοροποιήσει κάποια λειτουργία της συνείδησης. Στην πραγματικότητα όλες οι τυπικές ανθρώπινες εκδηλώσεις της ζωής, βιοψυχολογικές ή πνευματικές στηρίζονται σε μία αρχετυπική βάση.

Τα συναντάμε μέσα σε σύμβολα, μέσα σε συμβολικές εικόνες που βλέπουμε στα όνειρα, μέσα σε φαντασιώσεις και οράματα αλλά και μέσα σε συμπτώματα-συμπλέγματα. Τα συναντάμε επίσης στην αρχαία μυθολογία, στις λαϊκές παραδόσεις και στα τελετουργικά των πρωτόγονων λαών.

«Για τον Jung λοιπόν τα αρχέτυπα αντιπροσωπεύουν ένα αχανές απόθεμα προγονικής γνώσης για τις βαθιές σχέσεις μεταξύ θεού, ανθρώπου και σύμπαντος. Τα αρχέτυπα ήταν πάντα και είναι ζωντανές ψυχικές δυνάμεις που απαιτούν να εκληφθούν σοβαρά, διότι από πάντα ήταν φορείς προστασίας και σωτηρίας και η παράβασή τους έχει σαν συνέπεια τους «κινδύνους της ψυχής».

Η πορεία των αρχετύπων στην ιστορία της σκέψης

Την έννοια του αρχετύπου εισήγαγε τόσο ο Ηράκλειτος, που αντιμετώπιζε την ψυχή ως την αρχετυπική πρώτη αρχή, όσο και ο Πυθαγόρας, που θεωρούσε τον αριθμό αρχετυπικό στοιχείο του κόσμου. Η έννοια αυτή δομήθηκε από τον Πλάτωνα στη θεωρία των μορφών, όπου υποστηρίζει ότι η ουσία ενός πράγματος ή μιας έννοιας είναι η υποκείμενη μορφή ή ιδέα του και ότι αληθινή γνώση αποκτάται όταν η ψυχή φτάσει στην ανάμνηση των αρχετυπων ιδεών.

Ο όρος αρχέτυπο συναντάται στα Ερμητικά κείμενα, στον Φίλωνα, στον Ειρηναίο, στον Διονύσιο Αρεοπαγίτη και στον Αυγουστίνο. Συγκεκριμένα, στο Corpus Hermeticum ο Θεός ονομάζεται «το αρχέτυπον φως», ενώ υπάρχει και η έκφραση «είδες εν τω νω το αρχέτυπον είδος». Στον Φίλωνα τον συναντάμε σε σχέση με την εικόνα του Θεού, που υπάρχει μέσα στον άνθρωπο, και σε εκφράσεις όπως «αρχέτυπος σφραγίς» και «αρχέτυπον παράδειγμα». Ο Ειρηναίος λέει: «Ο δημιουργός του Κόσμου δεν έπλασε αυτά τα πράγματα κατευθείαν από τον εαυτό του, αλλά τα αντέγραψε από

αρχέτυπα έξω από τον εαυτό του». Στον Διονύσιο Αρεοπαγίτη υπάρχουν εκφράσεις όπως «άυλα αρχέτυπα» και «αρχέτυπος λίθος». Ο Πλωτίνος αναφέρει την έκφραση «πολύ αρχετυπώτερον και αληθέστερον», ενώ ο Διονύσιος Αλικαρνασσεύς λέει: «αρχέτυπον της αληθείας». Τέλος, ο Αυγουστίνος λέει τα εξής: «Οι πρωταρχικές ιδέες είναι καθορισμένες μορφές, σταθερές και αμετάβλητες αιτίες πραγμάτων, καθαυτές άμορφες, αιώνιες και ομοιότροπες, οι οποίες εμπεριέχονται στη θεία κατανόηση. Μολονότι οι ίδιες δεν χάνονται, όλα όσα μπορούν να δημιουργηθούν και να χαθούν διαμορφώνονται σύμφωνα με το πρότυπό τους. Η ψυχή δεν μπορεί να τις διακρίνει, εκτός και αν είναι η ορθολογική ψυχή».

Από καθαρά φιλοσοφική άποψη, το αρχέτυπο μπορεί να θεωρηθεί πλατωνικό είδος ή αριστοτελική κατηγορία εμπειριών, ενώ από επιστημονική άποψη εμπειρική περιγραφή ενός γεγονότος, το οποίο χαρακτηρίζει τις δομικές μορφές που βρίσκονται στη βάση του συνειδητού, όπως ακριβώς το κρυσταλλικό πλέγμα βρίσκεται στη βάση της διαδικασίας κρυστάλλωσης.

Στο ενδιαφέρον της σύγχρονης εποχής τα αρχέτυπα τα έφερε ο Jung, με τη θεωρία των αρχετύπων που διατύπωσε, και στο επιστημονικό ενδιαφέρον ήρθαν με την υπόθεση των αρχετύπων των Jung - Pauli, την οποία συνέχισε κυρίως η Von Franz.

Τα αρχέτυπα στη λογοτεχνία

«Ο Jung εφάρμοσε τη θεωρία του για το Συλλογικό ασυνείδητο και τα αρχέτυπα στη λογοτεχνία και υποστήριξε ότι σε ένα αληθινά συμβολικό έργο τέχνης η πηγή των εικόνων δεν βρίσκεται στο προσωπικό υποσυνείδητο του συγγραφέα (αυτό θα έκανε το έργο ένα συμπτωματολογικό αλλά όχι συμβολικό προϊόν), αλλά στον χώρο της ασύνειδης μυθολογίας, της οποίας τα αρχέγονα περιεχόμενα αποτελούν κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας. Στις μυθολογίες όλων των πολιτισμών, καθώς και στα όνειρα και στα λογοτεχνικά δημιουργήματα, παρουσιάζονται αυτές οι αρχέγονες εικόνες ή αρχέτυπα, που δεν ανήκουν στο ατομικό πνεύμα ή στο πνεύμα του συγκεκριμένου πολιτισμού αλλά στο

αχανές ασύνειδο πνεύμα, που αποτελεί το υπόστρωμα όλων των επιμέρους ατομικών πνευμάτων.

Στην εμφάνιση αυτών των αρχετύπων οφείλουν τα σπουδαία λογοτεχνικά έργα τη μεγάλη δύναμή τους να συγκινούν. Οι μύθοι έχουν έναν ασύνειδο νοηματικό πυρήνα, ο οποίος στην πραγματικότητα δεν μπορεί να ανακληθεί στο συνειδητό, αλλά ως ένα βαθμό μπορεί να προσεγγισθεί με περιγραφικά μέσα».

«Το συλλογικό ασυνείδητο είναι γεμάτο από αρχετυπικά σχήματα, που μοιράζεται όλο το ανθρώπινο γένος. Γι' αυτόν τον λόγο το έργο του καλλιτέχνη γίνεται παγκόσμιος πόλος έλξης και καταφύγιο κάθε διψασμένης ψυχής, η οποία βλέπει εκεί την πραγμάτωση αιτημάτων που η ίδια ήταν ανίκανη να μετουσιώσει σε τέχνη. Ο πραγματικός καλλιτέχνης ξέρει πώς να επεξεργάζεται τα περιεχόμενά του, έτσι ώστε, αφαιρώντας την προσωπική χροιά να βρίσκει την πεμπτουσία τους, που είναι υπερπροσωπική. Έχει την ικανότητα να παρουσιάζει πιστά αυτά τα περιεχόμενα, δίχως αναπαραστατικές αδεξιότητες ή ατέλειες. Οι άνθρωποι έλκονται από την παγκοσμιότητά του, από τη δεξιοτεχνία του και από τις επωφελείς για την ψυχή τους υποδηλώσεις του. Το έργο τέχνης μάς βοηθάει να αφομοιώσουμε τις αγωνίες και τους φόβους μας, γιατί υπερβαίνει τους αμυντικούς μηχανισμούς της εγωικής συνείδησης. Παρασυρόμενοι από τον εγγενή κόσμο της συμβολικής τέχνης λυτρωνόμαστε, με αποτέλεσμα να βλέπουμε την τέχνη ως λύτρωση και τον καλλιτέχνη ως λυτρωτή».

Τα αρχέτυπα στην επιστήμη

Κατά τον Jung, ο αριθμός στα Μαθηματικά και το άτομο στη Φυσική είναι αρχέτυπα, τα οποία έγιναν συνειδητά. Εφαρμογές των αρχετύπων βρίσκουμε στις επιστήμες της Βιολογίας και της Κοινωνιολογίας, στη δυναμική των Μη Γραμμικών Συστημάτων, στην επιστήμη των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, στην Κβαντομηχανική, στη Φυσική Φιλοσοφία, στην Αρχιτεκτονική. Πράγματι, η ανακάλυψη ή η επινόηση προτύπων αρχετυπικής φύσης και η χρησιμοποίησή τους στις επιστήμες

φαίνεται πως αποτελεί την πρωτοπορία σε εντελώς τεχνικούς και εφαρμοσμένους κλάδους.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Γενικά, η προσέγγιση του Jung είναι φιλοσοφική, μυστικιστική και θρησκευτική.

«Το νόημα και ο σκοπός της γιουγκιανής ψυχολογίας είναι να ανακουφίσει τον σύγχρονο άνθρωπο από την απομόνωση και την σύγχυση του σύγχρονου πολιτισμού, επιτρέποντάς του να βρει την θέση του στο ρεύμα της ζωής. Τον βοηθά να ολοκληρωθεί συνειδητά και εκούσια ενώνοντας τη φωτεινή πλευρά του με τη σκοτεινή και ασυνείδητη».

Μέσω της διδασκαλίας και των εφαρμογών του στον τομέα της θεραπείας προσπάθησε να βοηθήσει τον άνθρωπο «να έρθει σε επαφή με τη σοφία του συλλογικού ασυνείδητου, να αντιμετωπίσει τις εσωτερικές δυνάμεις του ασυνείδητου του και, αφού τις απαρτιώσει, να αναπτύξει πληρέστερα τον άδηλο εαυτό του».

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

1. Carl Jung, Η Ζωή και το Έργο του, Gerhard Wehr, εκδ. Αρχέτυπο, Αθήνα, 2003.
2. Νέστορος Ν. Ιωάννης, Συνθετική Ψυχοθεραπεία με στοιχεία ψυχοπαθολογίας, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1988.
3. Παπαδόπουλος Ν., Λεξικό Ψυχολογίας, Αθήνα, 1994.
4. Jung Carl, Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας, εκδ. Αντίνα, 1981
5. Jung Carl, Άνθρωπος και Ψυχή, εκδ. Επίκουρος, Αθήνα 1974
6. Κάρλ Jung, Ο άνθρωπος και τα σύμβολά του, εκδ. Αρσενίδη, Αθήνα
7. www.skepdic.gr
8. www.wikipedia.gr
9. www.e-zine.gr

10. www.tovima.gr